

VIII Congrés d'Història Local de Catalunya

Com s'havia anunciat, els dies 24, 25 i 26 de novembre es va celebrar al Pati Manning de Barcelona el VIII Congrés d'Història Local de Catalunya, que en aquesta edició tenia com a títol *Cultura local, cultura nacional*, i que va aplegar estudiosos provinents sobretot dels camps de la història, els estudis sobre premsa i la filologia.

Naturalment, és impossible resumir en aquest breu espai les intervencions i els debats que es van produir al llarg de les tres jornades, però sí que val la pena donar, almenys, una informació telegràfica, per fer boca mentre el llibre que acull tots els materials del congrés estigui en premsa.

La conferència inaugural, a càrrec de Jaume Guillaumet, va centrar perfectament l'objectiu del congrés. Es titulava «Les parts i el tot. Sobre la teoria empordanesa de Joan Maragall», i va donar les pistes bàsiques per saber com la imatge de l'Empordà es va convertir per alguns intel·lectuals de la fi del segle XIX i els inicis del XX en allò que havia d'esdevenir la imatge mítica de Catalunya. Resseguint les fonts d'informació del poeta i el reduït coneixement directe que tenia sobre aquell territori, Guillaumet va explicar la gènesi d'aquesta identificació. Un exemple perfecte, per tant, de com una manera de definir un espai local es convertia finalment en la referència de la cultura nacional.

Les ponències van ser a càrrec de Pere Anguera, Jordi Casassas i Enric Gallén, els quals van aportar un cabal important d'idees i suggeriments sobre els períodes que els havia tocat analitzar. Pere Anguera va fer un esforç per sistematitzar el seu vast coneixement del segle XIX, bastit en bona part d'anàlisis que tenen Reus com a base de treball; es va referir també a altres propostes en què ha intentat explicar el conjunt de l'evolució catalana, analitzant, per exemple, les xarxes de distribució de llibres o els autors premiats als Jocs Florals. Jordi Casassas va fer una innovadora proposta de cartografia cultural de la Catalunya del primer terç del segle XX, en què prenen tota la seva dimensió els diferents nuclis irradiadors (i també consumidors) de propostes culturals. Finalment, Enric Gallén va fer una anàlisi fonamentada en el món del teatre, que esdevenia l'exemple per analitzar les interaccions entre grups

i tendències, una dinàmica en què alguns noms propis personificaven les relacions entre allò que tenia un abast local i les propostes que acabaven definint una cultura nacional.

Els tres relators –Joaquim M. Puigvert, Margarida Casacuberta i Joan Maria Thomàs– van anar més enllà del comentari específic de les vint comunicacions presentades i van plantejar reflexions generals que vinculaven les ponències i les comunicacions, de manera que van afavorir un debat força viu.

Per últim, la taula rodona programada volia plantejar els reptes actuals. Lluís San Martín, de la revista *Transversal* de Lleida, va fer èmfasi en el fet que l'única manera de trencar l'aïllament lleidatà havia estat l'aposta per la contemporaneïtat artística i cultural, com també per promoure un funcionament en xarxa, en què els nuclis més actius generessin iniciatives conjuntes, sense esperar a rebre les propostes barcelonines. Per Mari Luz Retuerta, de l'Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat, els reptes més importants del Baix Llobregat eren fer front a la proximitat de Barcelona i a la manca d'iniciativa privada, així com aconseguir que les iniciatives que es produïen tinguessin el ressò necessari. Tanmateix, va remarcar el gran volum d'exposicions i publicacions que es generaven cada any. Per últim, Rafel Llussà, de la Universitat de Girona, es va preguntar, entre altres coses, per les dificultats a l'hora de guanyar l'interès dels mitjans de comunicació i així aconseguir una difusió cultural adequada. I també va parlar sobre el paper de les universitats i el seu futur, especialment d'aquelles més vinculades amb un territori, que tenen davant seu el repte de la minva d'alumnat i l'adequació a l'espai europeu.

Tot plegat, unes preguntes i unes qüestions que van generar un interessant col·loqui. Així es va cloure aquest congrés, del qual esperem oferir les actes d'aquí a pocs mesos.

Carles Santacana